

FQM Kevitsa Mining Oy
Kaikutie 1
99600 Sodankylä

Kevitsan kaivoksen laajennushankkeen Natura-arviointi, 23.3.2011

LUONNONSUOJELULAIN 65 §:N MUKAINEN LAUSUNTO KEVITSAN KAIVOKSEN LAAJENNUSHANKKEEN NATURA-ARVIOINNISTA

Hankkeen vaihe

FQM Kevitsa Mining Oy:lle on 2.7.2009 myönnetty lupa louhia malmia 5 Mt/a Kevitsan kaivosalueella Sodankylässä. Kaivoksen rakennustyöt on aloitettu keuhalla 2010 ja tuotanto on tarkoitus käynnistää vuoden 2012 aikana. Kevitsan kaivostoiminnan laajennushankkeen tarkoituksena on alueen monimetalliesiintymän tehokkaampi hyödyntäminen nostamalla malmin vuosittainen louhinta tasolle 7,5-10 Mt/a.

Kaivoksen laajennushankkeeseen on sovellettu ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA laki 468/1994 ja asetus 268/1999). Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut yhteysviranomaisen lausunnon hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta 31.8.2010. Ympäristövaikutusten arviointiselostus on asetettu nähtäville 26.4.2011.

Luonnonsuojelulaki (1069/1996) mahdollistaa Natura-arvioinnin tekemisen osana YVA-menettelyä. Kevitsan kaivoksen laajennushankkeessa em. arviointimenettelyt on yhdistetty ja Natura-arviointi on YVA-selostuksen liitteenä (liite 8). Vaikka Natura-arviointi on tehty osana YVA-prosessia, Lapin ELY-keskus antaa luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen lausunnon erillään yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta annettavasta lausunnosta.

Natura –arvioinnissa esitetyt tiedot:

Hankkeen kuvaus

VE0+: Toiminta myönnetyn vesitalous- ja ympäristöluvan mukaisena

Nollavaihtoehdolla tarkoitetaan hankkeen, eli Kevitsan kaivostoiminnan laajentamisen toteuttamatta jättämistä. Kaivostoiminta tullaan joka tapauksessa aloittamaan alueella jo myönnettyjen lupien mukaisessa laajuudessa noin 5 Mt/a

lauhinnalla. Kuperirikastetta tuotetaan vuosittain noin 60 000 t ja nikkelikastetta noin 80 000 t. Louhittavan malmin kokonaismäärä on 95 Mt, sivukiven lounhinta 240 Mt sekä kokonaislounhinta 335 Mt. Rikastushiekkaa muodostuu kaivoksen elinkaaren aikana 90 Mt.

VE1: Toiminta sijoittuu nykyisen kaivospiirin alueelle

Kaivotoiminnan laajentamisen toteutusvaihtoehdossa VE1 alueella louhitaan malmia kaikkiaan 125 Mt vuosittaisen louhinnan ollessa 7,5-10 Mt/a. Malmi murskataan, jauhetaan ja rikastetaan alueella. Saadut rikasteet (kuparirikaste noin 90 000-120 000 t/a ja nikkelikaste noin 120 000-160 000 t/a) kuljetetaan maanteitse Perämeren satamaan tai sulatolle tai Kemijärven ja Rovaniemen välille junaterminaaliin. Jätteenä muodostuu sivukiveä enimmillään 500 Mt (vuositasolla 55-78 Mt/a) ja rikastushiekkaa 121 Mt (vuositasolla 7,3-9,7 Mt/a). Kokonaislounhinta kaivoksen elinkaaren aikana olisi 625 Mt. Jätteet läjitetään nykyisen kaivospiirin alueelle laajentamalla ja korottamalla nykyisen ympäristöluvan mukaisia läjitysalueita. Nykyistä kaivospiiriä ei ole tarpeen laajentaa tässä hankevaihtoehdossa.

Prosessikemikaalit ovat samoja kuin vaihtoehdossa VE0+, kaivoksen luvan mukaisessa toiminnassa, mutta määrät ovat suurempia. Liikennemäärä kasvaa vaihtoehdosta VE0+ lisääntyneistä raaka-aine- ja tuotekuljetuksista sekä kasvavasta työpaikkaliikenteestä johtuen. Päästöt ilmakehään ja vesistöön ovat vastaavia kuin vaihtoehdossa VE0+. Päästöjen määrät kasvavat toiminnan laajentuessa jonkin verran.

VE2: Toiminta laajenee kaivospiirin ulkopuolelle

Toisessa toteutusvaihtoehdossa VE2 malmin lounhinta, murskaus, jauhatus ja rikastus toteutetaan vastaavilla menetelmillä kuin vaihtoehdossa VE1, mutta malmin kokonaislounhintamäärä kasvatetaan enimmillään tasolle 208 Mt. Malmin vuosituohtantokapasiteetti on sama 7,5-10 Mt/a (VE2.1 ja VE2.2) ja VE1:a vastaavat määrät nikkeli- ja kuparirikasteita kuljetetaan markkinoille vastaavasti kuin vaihtoehdossa VE1. Jätteenä muodostuu sivukiveä enimmillään 640 Mt (vuositasolla 55-78 Mt/a) ja rikastushiekkaa 203 Mt (vuositasolla 7,3-9,7 Mt/a). Kokonaislounhinta kaivoksen elinkaaren aikana olisi 848 Mt. Jätteiden suuresta kokonaismäärästä johtuen läjitysalueita laajennetaan nykyisen kaivospiirin ulkopuolelle.

Vedenoton, käsittelyn ja jätevedenjohtamisen osalta järjestelyt ovat vastaavat kuin vaihtoehdoissa VE0+ ja VE1. Laajemmasta toiminta-alueesta johtuen vesihuoltoinfrastruktuuria on tarpeen osin laajentaa.

Kemikaalien, polttoaineen ja energian käyttö ovat vuositasonla vastaavia kuin vaihtoehdossa VE1. Myös liikennemäärä ja kuormitus ympäristöön ovat vuositasonla vastaavia kuin vaihtoehdossa VE1. Erona vaihtoehdosta VE1 on toiminnan pidempi ajallinen kesto, johtuen suuremmasta kokonaislounhinnasta, jolloin koko toiminnan aikaiset määrät kasvavat suuremmiksi. Myös toiminnan alueellinen ulottuvuus on laajempi johtuen läjitysalueiden laajennuksesta nykyisen

kaivospiirin ulkopuolelle. Rikastushiekka-altaiden osalta on selvitetty viittä eri sijoituspaikkavaihtoehtoa RH1-RH5, jotka on tarkemmin kuvattu YVA – selostuksessa. RH5 (Satojärvi) sijaitsee Koitelaisen Natura –alueella. Sivukiven läjitysalueiden osalta tarkastellaan kolmea vaihtoehtoista läjitysalueutta SK 1.1-SK1.3. Alue SK 1.1 sijoittuu osittain Koitelaisen Natura –alueelle.

Tiedot Natura 2000 -verkostoon kuuluvista alueista

Kaivoshankkeen arvioidulla vaikutusalueella sijaitsee kaksi Natura 2000 -verkostoon kuuluvaa aluetta. Varsinainen kaivosalue sijaitsee Koitelaisen (FI1301716) Natura-alueen välittömässä läheisyydessä. Kaivoshankkeeseen kuljetusreitti sivuaa Pomokairan (FI1301712) Natura-alueetta.

Koitelaisen 48 938 ha:n laajuinen alue on ehdotettu Natura 2000 -verkostoon luontodirektiivin mukaisena yhteisön tärkeänä pitämänä alueena (SCI-alue). Alue on myös ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Alueen suojelun perusteena ovat luontodirektiivin liitteen I mukaiset luontotypit: aapasuot (60%), luonnonmetsät (24%), vaihtumissuot ja rantasuot (5%), humuspitoiset lammet ja järvet (1 %), pikku joet ja purot (<1 %), tunturikankaat (1 %), keidassuot (<1 %), lähteet ja lähdesuot (<1 %), letot (3%), lehdot (<1 %), metsäluhdot (1 %), puustoiset suot (<1 %) ja tulvametsät (<1 %). Kaikkien luontotyyppien luonnontila on arvioitu erinomaiseksi. Alueen luontotyypeistä aapasuot, luonnonmetsät, letot ja puustoiset suot on arvioitu edustavuudeltaan erinomaisiksi muut luontotypit hyväiksi. Alueen suojeluperusteena ovat myös luontodirektiivin liitteen II lajit lapinleikki, lettorikko, ahma ja saukko.

Lintudirektiivin liitteen I linnuista alueella esiintyvät ampuhaukka, helmipöllö, hii-ripöllö, huuhkaja, kapustarinta, kurki, lapinpöllö, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöllö, teeri, uivelo, varpuspöllö, vesipääsky sekä neljä uhanalaista lajia. Alueen merkitys lintudirektiivin liitteen I lajien suojelulle on arvioitu hyvin tärkeäksi yhden uhanalaisen lajin osalta, kaikkien muiden lajien osalta merkittäväksi. Säännöllisesti alueella esiintyviä muuttolintuja ovat tuulihaukka, mustaviklo ja pikkusirkku.

Koitelaisen alue kuuluu kansallis- ja luonnonpuistojen kehittämisohjelmaan. Lisäksi alueeseen kuuluu kolme Koitelaisen laajennus -nimistä vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvaa aluetta (AMO120292). Alueen suojelu toteutetaan luonnonsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain keinoin.

Pomokairan 92 358 ha:n laajuinen Natura –alue on hyväksytty luontodirektiivin mukaiseksi yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi (SCI-alue). Alue on myös ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Alueen suojelun perusteena ovat luontodirektiivin liitteen I mukaiset luontotypit: aapasuot (35%), luonnonmetsät (30%), humuspitoiset lammet ja järvet (<1 %), pikku joet ja purot (2 %), tunturikankaat (1 %), letot (<1 %), lehdot (<1 %), puustoiset suot (15 %), tulvametsät (10 %), silikaattikalliot (2 %), tunturipajukot (2 %) ja Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (<1 %). Tunturikankaiden luonnontila on arvioitu hyväksi, muiden luontotyyppien erinomaiseksi.

Alueen luontotyypeistä aapasuot, luonnonmetsät, pikku joet ja purot sekä puus-toiset suot on arvioitu edustavuudeltaan erinomaisiksi, humuspitoiset lammet ja järvet edustavuudeltaan merkittäviksi. Muiden luontotyyppien edustavuus on hyvä. Alueen suojeluperusteena ovat myös luontodirektiivin liitteen II lajit lapin-leinikki, lettorikko, lapinhilpi, pohjanharmoyökkönen, ahma ja saukko.

Lintudirektiivin liitteen I linnuista alueella esiintyvät ampuhaukka, helmipöllö, hii-ripöllö, huuhkaja, kapustarinta, kurki, lapinpöllö, lapintiira, laulujoutsen, liro, metso, palokärki, pohjantikka, pyy, sinirinta, sinisuohaukka, suokukko, suopöl-lö, uivelo, varpuspöllö, vesipääsky sekä kolme uhanalaista lajia.

Alue muodostuu Pomokairan-Tenniöaavan ja Ilmakiaavan soidensuojeluoh-jelmaan kuuluvista alueista, Pomokairan vanhojen metsien suojeluohjelmaan kuuluvasta alueesta ja Mätäsaavasta, joka on vanhoihin ohjelmiin kuulumaton-ta valtion maata. Pomokairan-Tenniöaavan ja Ilmakiaavan alueet on toteutettu muodostamalla niistä luonnonsuojelulain nojalla soidensuojelualueet. Alueet to-teutetaan muiltakin osin luonnonsuojelulain keinoin.

Tehdyt selvitykset

Natura-arviointi on laadittu asiantuntija-arviona. Aineistona on käytetty mm. ai-emmin tehtyjä Natura-arviointeja. Kaivoshankkeen laajennukseen liittyen on tehty maastoinventointeja, jotka ovat kohdentuneet myös Koitelaisen Natura 2000-alueelle. Kasvillisuuden osalta maastokäynnit on tehty 12.–16.7.2010, josta Natura-alueelle suuntautuva inventointi oli yhden päivän (10 h) mittainen.

Koitelaisen Natura-alueelle sijoittuvia linnustoselvitykset tehtiin kesällä 2010 Satojärven ympäristössä osana Kevitsan kaivoshankkeen velvoitetarkkailua sekä kaivoksen laajentamishankkeen YVA-prosessiin liittyvänä erillislaskenta-na. Erillislaskenta suoritettiin linjalaskentana 18.6.2010 LVT:n toimesta. Velvoi-tetarkkailuun liittyvät laskennat suoritettiin kesä-heinäkuussa 2010.

Arvioinnissa kuvatut vaikutukset Koitelaisen Natura –alueeseen

Luontotyyppien osalta hankkeen keskeisimmäksi vaikutusmekanismiksi on ar-vioitu suorat luontotyyppejä hävittävät vaikutukset (VE2: rikastushiekka-allas RH5 ja sivukiven läjitysalue 1.1), kaivoksen kuivatusvaikutukset sekä vaikutuk-set ilman laatuun (typpi- ja rikkipäästöt sekä pöly). Linnustolle aiheutuu vaiku-tuksia elinympäristöjen menetyksenä (VE 2). Muilta osin hankkeen keskeisiä vaikutusmekanismeja ovat välilliset kaivoksen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat vaikutukset, joista keskeisimpiä ovat melun, värinän ja pölyämisen aiheuttamat mahdolliset vaikutukset.

Luontodirektiivin luontotyypit

Humuspitoiset lammet ja järvet:

VE0+ ja VE1: Ilman lieventäviä toimia hankkeesta arvioidaan aiheutuvan vä-häisiä heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille. Satojärven veden pinnan laskua

säädellään lupaehtojen mukaisesti rakentamalla tarvittaessa pohjapato järven luusuaan. Tämä pitää järven pinta-alan likimain entisellään. Lieventävien toimenpiteiden jälkeen hankkeesta arvioidaan aiheutuvan vähäisiä heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille.

VE2: Satojärvi jää kokonaisuudessaan rikastushiekka-altaan alle ja kolmasosa koko Natura-alueen inventoidusta humuspitoiset järvet ja lammet - luontotyyppistä häviää. Rikastushiekka-altaan RH5 toteutuessa **luontotyyppille arvioidaan aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.**

Pikkujoet ja purot:

VE0+ ja VE1: Satojärveen laskevaan puroon voi kohdistua kaivoksen kuivatusvaikutuksia, joka voi aiheuttaa puron veden määrän vähenemistä. Koko Natura-alueen kannalta ajateltuna vaikutukset ovat luontotyypin osalta vähäisiä.

VE2: Rikastushiekka-altaan vaihtoehdossa RH5 kaksi pientä puroa jäävät rikastushiekka-altaan alle. Koko Natura-alueen mittakaavassa vaikutukset jäävät kuitenkin vähäisiksi eikä luontotyyppille arvioida aiheutuvan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia.

Vaihtumissuot ja rantasuot:

VE0+ ja VE1: Hankkeen vaikutukset luontotyyppille aiheutuvat kaivoksen mahdollisesta kuivattavasta vaikutuksesta. Lieventävien toimenpiteiden jälkeen hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittävästi heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille.

VE2: Rikastushiekka-altaan sijoitusvaihtoehdossa RH5 61 % koko Natura-alueella sijaitsevasta luontotyyppistä jää rikastushiekka-altaan alle. Täten **luontotyyppille arvioidaan aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.**

Lähteet ja lähdesuot:

VE0+ ja VE1: Kuivatusvaikutukset voivat mahdollisesti aiheuttaa muutoksia Satojärven alueen pohjoisimman lähteen kasvilajistoon. Muut lähteet sijaitsevat etäämpänä, joten näihin ei arvioida kohdistuvan vaikutuksia. Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille.

VE2: Vaihtoehdossa RH5 kolme pientä lähdetä jää rikastushiekka-altaan alle. Koko Natura-alueen kannalta vaikutukset eivät vaihtoehdossa RH5 ole merkittävästi heikentäviä.

Letot:

VE0+ ja VE1: Kaivoksen mahdolliset kuivattavat vaikutukset voivat aiheuttaa vähäisiä muutoksia Satojärven pohjoispuolen lettokuvioille. Vaikutusten ei arvioida olevan merkittäviä.

VE2: Vaihtoehdossa RH5 rikastushiekka-altaan alle jää 0,3 % koko Natura-alueelle inventoidusta luontotyyppistä. Pienialaisuudesta johtuen rikastushiekka-altaan RH5 toteutuessa luontotyyppille ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia.

Aapasuot:

VE0+ ja VE1: Hankkeen mahdolliset kuivattavat vaikutukset voivat aiheuttaa vähäisiä muutoksia Satojärven pohjoispuolella sijaitseville soille, jossa ko. luontotyyppiä on noin 50 ha. Tämä on noin 0,1 % koko Natura-alueen aapasoista. Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille.

VE2: Vaihtoehdossa RH5 rikastushiekka-altaan alle jää noin 0,4 % koko Natura-alueelle inventoiduista aapasuot luontotyyppistä. Pienialaisuudesta johtuen rikastushiekka-altaan RH5 toteutuessa luontotyyppille ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia.

Luonnonmetsät:

VE0+ ja VE1: Hankkeen mahdolliset vaikutukset luontotyyppille voisivat aiheutua kaivoksen toiminnan ilmanpäästöistä. Näiden vaikutusalueiden sisällä on noin 18 ha luontotyyppiksi inventoituja alueita. Tämä on noin 0,03 % koko Natura-alueen boreaaliset luonnonmetsät luontotyyppistä. Hankkeesta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille.

VE2: Vaihtoehdossa RH5 rikastushiekka-allas hävittää noin 0,3 % koko Natura-alueen luontotyyppistä. Pienialaisuudesta johtuen rikastushiekka-altaan RH5 toteutuessa luontotyyppille ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia.

Metsäluhdut:

VE0+ ja VE1: Hankkeesta voi aiheutua luontotyyppille kuivatusvaikutuksia, mutta kokonaisuutena vaikutuksia luontotyyppille voidaan pitää vähäisinä.

VE2: Pienialaisuudesta johtuen rikastushiekka-altaan RH5 ja sivukivialueen 1.1 toteutuessa luontotyyppille ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia.

Puustoiset suot:

VE0+ ja VE1: Kuivatusvaikutukset luontotyyppiin ovat merkitykseltään vähäisiä.

VE2: Vaihtoehdossa RH5 rikastushiekka-altaan alle jää noin 0,6 % koko Natura-alueen inventoiduista puustoiset suot -luontotyyppistä. Pienialaisuudesta johtuen rikastushiekka-altaan RH5 toteutuessa luontotyyppille ei aiheudu merkittäviä vaikutuksia.

Luontodirektiivin lajit

Hankkeen vaikutusalueella ei ole tiedossa olevia lapinleikin ja lettorikon esiintymäpaikkoja. Etäisyydet lähimpiin tiedossa oleviin esiintymiin ovat niin suuret (yli 5 km), ettei hankkeella katsota olevan vaikutusta em. kasvilajeihin. Ahman ja saukon osalta lisääntyvä ihmisvaikutus Natura-alueen läheisyydessä voi vaikuttaa lajien käyttämiin kulkureitteihin. Luontodirektiivin lajeille aiheutuvat vaikutukset ovat kaikissa vaihtoehdoissa (VE0+, VE1 ja VE2) kuitenkin suhteellisen vähäisiä.

Lintudirektiivin linnut ja säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut

VE0+ ja VE1: Kaivoshanke vaikuttaa alueen lintulajistoon suoraan hankkeen rakentamiseen ja toimintaan liittyvien häiriövaikutusten kautta ja epäsuorasti biotooppien kuivumisesta johtuvista muutoksista.

Suojeluperusteina olevista lintulajeista Satojärven merkitys elinympäristönä korostuu lapintiiralla, laulujoutsenella, suokukolla, lirolla, mustaviklolla, uivelolla ja vesipääskyllä, jotka kuuluvat järven tai sen välittömän ranta-alueen pesimälajeihin. Satojärvellä melun kannalta herkimpiä lajeja ovat suokukko ja laulujoutsen, joiden pesintä voi siirtyä jatkossa pois Satojärveltä osaltaan myös hank-

keen meluvaikutusten takia. Vaikka kaivostoimintaan liittyvät räjäytykset aiheuttavat ajoittaista melu- ja värinähahtaa lähinnä Satojärven linnustolle, ei hankkeen rakentamis- tai toiminta-aikaisen melun ja värinän eikä elinympäristömuutosten arvioida aiheuttavan merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteena oleville lintulajeille.

VE2: Koko Natura-alueen mittakaavassa rikastushiekka-altaan RH5 ja sivukiven läjitysalue 1.1:n rakentamisella ei arvioida olevan sellaisia vaikutuksia suojeluperusteena oleville yksittäisille lajeille, etteikö Koitelaisen kairan Natura-alue kokonaisuutena myös tulevaisuudessa kykenisi turvaamaan riittävästi elinympäristöjä näiden lajien Natura-tietolomakkeessa määritellyille parimäärille. Vaikka yksittäisille lajeille kohdistuvien vaikutusten ei tästä syystä arvioida muodostuvan merkittävästi heikentäviksi, lintulajistoon kohdistuvat vaikutukset ovat kuitenkin selvästi havaittavia ja lajista riippuen voimakkuudeltaan vähäisiä –kohtalaisia.

Vaikutukset Koitelaisen Natura-alueen eheyteen

VE0+ ja VE1: Hankkeen ei arvioida vähentävän suojeluperusteena olevien lajien määriä tai muuttavan alueen lajistorakennetta, siten että merkittävää haittaa aiheutuisi. Hankkeesta ei aiheudu suojeluperusteena oleville luontotyypeille tai kasvi- tai eläinlajeille tai Natura-alueelle kokonaisuutena merkittäviä heikentäviä vaikutuksia.

VE2: Rikastushiekka-allasvaihtoehdon RH5 tapauksessa hankkeen on arvioitu vaikuttavan merkittävästi heikentävästi vaihettumissuot ja rantasuot sekä humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyypeihin. Hankkeen ei arvioida vaikuttavan merkittävän heikentävästi muihin Natura-alueen suojelukohteina oleviin luontotyypeihin eikä kasvilajeihin. Suojeluperusteena oleviin eläinlajeihin kohdistuvat vaikutukset on yksittäisten lajien kohdalla arvioitu merkittävyydeltään vähäisiksi tai korkeintaan kohtalaisiksi. **Koska vaikutuksia kohdistuu kuitenkin useaan lajiin ja erityisesti Satojärven häviäminen muuttaa Natura-alueen elinympäristörakennetta huomattavasti, arvioidaan hankevaihtoehdo VE2 (RH5) mukaisten toimien kokonaisvaikutus Natura-alueen eheyteen ja ekologiseen koskemattomuuteen merkittävästi heikentäväksi.**

Arvioinnissa kuvatut vaikutukset Pomokairan Natura –alueeseen

Pomokairan Natura 2000-alue sijaitsee suhteellisen kaukana, noin 8 km etäisyydellä kaivoalueesta. Kaivoshankkeen liikennekuljetusten reitti sivuaa Natura-aluetta. Lähimmillään reitti on noin 150 metrin etäisyydellä Natura-alueesta valtatie 4 ja kaivoksen tulotien risteyskohdalla. Uusi tie muodostaa noin kahden kilometrin matkalla linjamaisen rakenteen Natura-alueen kaakkoispuolelle. Kaivokselle suuntautuvan liikenteen tai sen melu- ja pölyvaikutusten ei arvioida merkittävästi vaikuttavan Pomokairan suojelun kohteina oleviin lintu- ja eläinlajeihin.

LAPIN ELY-KESKUKSEN LAUSUNTO

Lapin ELY-keskus ei tässä lausunnossa käsittele Natura-arvioinnissa kuvattua vaihtoehtoa VE 0+ (nykyinen toiminta), koska toiminnan vaikutukset Natura – alueiden luonnonarvioille on arvioitu ja arvioinnista on annettu luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto 29.5.2008. Lapin ympäristökeskuksen antama lausunto on vaikuttanut Kevitsan kaivokselle 2.7.2009 myönnetyn ympäristö- ja vesitalouslupan lupamääräyksiin.

Arvioinnin asianmukaisuus

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnissa tehty ratkaisu varsinaisen laji- ja luontotyyppikohtaisen arvioinnin kohdistumisesta Koitelaisen Natura-alueeseen ja vaikutusten tarkastelu yleispiirteisemmällä tasolla (ns. Natura –tarveharkintana) Pomokairan Natura-alueen osalta, on riittävä ja perusteltu.

Natura –arvioinnin tarkoituksena on luoda riittävä tiedollinen pohja hankkeen Natura 2000 –alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioimiseksi. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Kevitsan kaivoksen laajennushankkeen Natura-arviointi on rakenteeltaan johdonmukainen ja selkeästi ydinkysymyksiin keskittyvä. Hanke on kuvattu arvioinnissa riittävän yksityiskohtaisesti, jotta sen perusteella on ollut mahdollista muodostaa käsitys Natura-alueelle aiheutuvista vaikutuksista.

Natura -alueen luonnonarvojen kannalta oleelliset vaikutustyyppit on arvioinnissa tunnistettu. Vaikutusten käsittely on kuitenkin hieman harhaanjohtava, koska vaikutusten merkittävyyttä on arvioitu myös vaikutustyypeittäin (kuivatusvaikutus, pölyäminen, ilmapäästöt, elinympäristömuutokset, meluvaikutukset) vaikka Natura –arvioinnin tarkoitus on arvioida hankkeen kokonaisvaikutusten merkittävyyttä laji- ja luontotyyppikohtaisesti. Arvioinnin lopputulokseen tällä hieman harhaanjohtavalla käsittelytavalla ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ole ollut vaikutusta.

Vaikutusalueet on arvioinnissa esitetty kartalla. Kuivatusvaikutuksen osalta vaikutusalue on rajattu kaivoksen aiheuttaman pohjavesialeneman mukaisesti eikä arvioinnissa ole kyseisen vaikutustyyppin osalta huomioitu rikastushiekka-altaan ja sivukiven läjitysalueen kuivattavaa vaikutusta (pintavedet), joka saattaa ulottua useiden satojen metrien etäisyydelle edellä mainituista rakenteista.

Meluvaikutusten osalta ELY-keskus toteaa, että valtioneuvoston päätöksen (993/92) mukainen ohjearvo (45 dB) luonnonsuojelualueille määrittyy melun virkistyskäyttäjille aiheuttamasta häiriöstä. Luonnolle aiheutuvaa haittaa ei välttämättä voida arvioida keskimääräisen meluvyöhykkeen perusteella eikä hetkellisen maksimiäänitason kuvaaminen koko päiväajalle laskettuna ekvivalenttimeluna ole oikea esitystapa, kun arvioidaan mm. lajistolle aiheutuvia häiriövaikutuksia. Avolouhoksen räjäytysten seurauksena tapahtuvan melun vaikutuksia linnustoon, erityisesti pesimäaikana, on tarpeen seurata, jotta vaikutuksia voidaan tarkentaa ympäristölupahakemuksessa.

Lintudirektiivin lintujen osalta lajikohtainen arviointi on suoritettu yleispiirteisesti. Hankealueen linnustoa on inventoitu vuonna 2008 tehdyn Natura –arvioinnin, velvoitetarkkailun ja kaivoksen laajentamisen YVA–menettelyn yhteydessä, joten hankkeen vaikutusalueella tavattavista lintulajeista ja parimääristä pitäisi em. selvitysten perusteella olla kohtuullisesti tietoa käytettävissä. Arvioinnissa hankkeen vaikutusalueella esiintyviä lajeja ja niiden pari-/yksilömääriä sijaintineen (Satojärvi / Huutamoapa) ei kuitenkaan ole ilmoitettu. Edellä mainitulta osin arviointi on puutteellinen ja siksi vaikutusten merkittävyyttä on yksittäisten lajien osalta vaikea arvioida.

Arvioinnissa ei ole käytetty kaikilta osin uusimpia lähdeaineistoja. Esimerkiksi Kevitsan kaivoksen vuoden 2010 seurantaraportin (Lapin Vesitutkimus Oy) kasvillisuusraportissa olisi ollut arvioinnin kannalta merkittävä tieto uhanalaisen kiiltosirppisammaleen esiintymien löytymisestä Natura-alueelta, Satojärven pohjoispuolella. Lajia ei ole aiemmin tavattu Natura-alueelta ja lajihavainnolla voi olla merkitystä kun arvioidaan hankkeen eri toteutusvaihtoehtojen merkittävyyttä.

Arvioinnissa ei ole esitetty lieventäviä toimenpiteitä muille vaikutuksille kuin pölyämiselle. Lupavaiheessa tulee tarkastella myös muiden vaikutustyyppien (kuivatusvaikutus, päästöt ilmaan, meluvaikutukset) osalta mahdollisuudet lieventää Natura-alueelle aiheutuvia vaikutuksia. Arvioinnissa käsitellään lieventävien toimenpiteiden yhteydessä virheellisesti myös korvaavia toimenpiteitä ikään kuin uusien alueiden osoittamisella voitaisiin lieventää kaivos Hankkeen vaikutuksia. Luonnonsuojelulaki edellyttää lajien ja luontotyyppien suojelutason säilyttämiseksi kompensatiotoimia (LsL 69 §), mikäli sellainen hanke sallitaan, joka heikentää merkittävästi Natura 2000 –alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja. Edellytyksenä valtioneuvoston poikkeamispäätökselle on vaihtoehtottomuus ja se, että hanke on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä (LsL 66.2 §). Mikäli korvaavia alueita käsitellään Natura –arvioinnissa edes yleispiirteisesti, olisi ollut tarpeen kuvata myös kompensatioon liittyvää lakisääteistä menettelyä eikä käsitellä kompensatioita lieventävien toimenpiteiden yhteydessä.

Arvioinnissa on ELY-keskuksen mukaan asianmukaisesti käsitelty siihen liittyviä epävarmuustekijöitä. Riskien osalta olisi tullut huomioida myös mahdollisten suotovesien ja niiden mukana leviävien haitta-aineiden kulkeutuminen Natura-alueelle. Riskienhallintaan liittyvät tekniset ratkaisut mm. suotovesivaikutusten välttämiseksi tulee kuvata hankkeen ympäristölupavaiheessa, jotta voidaan arvioida niiden tehokkuuden riittävyttä ja jotta riskien minimointi saataisiin hyväksyttävälle tasolle.

Natura -arvioinnin keskeinen puute on se, ettei siinä ole tarkasteltu YVA –selostuksessa mainittua hankevaihtoehtoa VE 1.5 (malmin louhinta 166 Mt) ja hankevaihtoehdon VE2 osalta arvioinnissa on käsitelty ainoastaan rikastushiekka-allas RH5:n ja sivukiviläjitäysalue 1.1 vaikutuksia. **Mikäli kaivoksen laajentaminen päädytään toteuttamaan VE 1.5 mukaisesti tai hankevaihtoehdon VE2 osalta rikastushiekka-allas ja sivukiven läjitys toteutuvat arviomatta jääneiden vaihtoehtoehtojen mukaisesti, tulee luvan myöntävän vi-**

ranomaisen katsoa, että vaikutukset Koitelaisen Natura 2000 –alueen luonnonarvoihin arvioidaan asianmukaisesti.

Lapin ELY –keskuksen arvio kaivoshankkeen vaikutuksista Koitelaisen Natura –alueen luonnonarvoihin

Koitelaisen lähes 49 000 ha laajuinen Natura-alue on eräs boreaalisen luonnonmaantieteellisen vyöhykkeen merkittävimmistä laajoista, erämaisista suo- ja metsäluonnon suojelukohteista. Natura-alueen laajuudesta johtuen Kevitsan kaivoshankkeen laajennuksen arvioidut vaikutukset ulottuvat pinta-alaisesti vain hyvin vähäiselle osalle Natura-alueen kokonaisalasta. Koitelaisen Natura-alueen suojelutavoitteiden näkökulmasta tarkasteltuna kaivoksen vaikutusalueen merkittävimmät suojeluarvot ovat Satojärven alueen linnustossa.

Luontodirektiivin luontotyytit

Humuspitoiset lammet ja järvet (31,7%¹): Kaivoksen vaikutusalueella luontotyyppiin kuuluu Satojärvi, jonka pinta-ala on noin 103 ha. Satojärveä ympäröi rannan suovyöhyke ja luontotyyppi onkin ominaista pinnanmyötäinen umpeenkasvu. Ihmistoiminta on jossain määrin vaikuttanut Satojärven luonnontilaisuuteen ja edustavuuteen, sillä 1900-luvun alussa tehty vedenpinnan lasku on vaikuttanut järven luontaiseen kehitykseen. Luontotyyppi edustavuus on kuitenkin arvioitu hyväksi. Satojärven suojelullinen arvo ei johdu niinkään pelkästä luontotyyppistä vaan siitä, että järvi muodostaa tärkeän elinympäristön pesivälle, ruokailevalle ja levähtävälle linnustolle. Satojärven arvoa nostaa myös se, että Koitelaisen Natura-alueella on lampia ja järviä alueen kokoon (490 km²) nähden vähän ja se, että Satojärvi on Natura-alueen suurin järvi.

VE1: Keskeiset vaikutukset luontotyyppiin aiheutuvat louhoksen kuivatusvaikutuksesta. Pohjavesialeneman laajuutta arvioitaessa on hyödynnetty laajoja hydrogeologisia selvityksiä. Varsinainen pohjavesimalli ei kuitenkaan valmistunut lopullisesti vaan se on hyödynnettävissä vasta lupavaiheessa. Edellä mainituilta osin kuivatusvaikutusten arviointiin ja myös jäljempänä esitettäviin johtopäätöksiin liittyy epävarmuutta, joka tulee huomioida lupavaiheessa, mikäli mallinnus osoittaa pohjavesialeneman poikkeavan merkittävästi YVA-selostuksessa ja Natura-arvioinnissa esitetystä.

Selvitysten mukaan Satojärven osalta kyse olisi enintään muutamien senttimetrin alenemasta veden pinnan tasossa, mutta käytännön hydrogeologisista olosuhteista johtuen on ilmeistä, ettei alenemaa havaita Satojärvellä saakka. Ympäristö- ja vesitalouslupa velvoittaa luvan hakijan seuraamaan Satojärven vedenkorkeutta ja tarvittaessa rakentamaan järven luusuaan pohjapadon. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tarvittaessa rakennettavalla pohjapadolla voidaan lieventää luontotyyppiin aiheutuvia vaikutuksia ja varmistaa, ettei malmin

¹ Prosenttiluku ilmaisee kuinka suuri osuus Koitelaisen Natura –alueella esiintyvistä luontotyyppien kokonaisalasta sijaitsee kaivoshankkeen vaikutusalueella.

kokonaislouhintamäärän kasvaessa VE 1:n mukaisesti luontotyyppille aiheutuva vaikutuksia, joita voitaisiin pitää merkittävästi heikentävinä.

VE2: Komission julkaiseman luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan tulkintaohjeen mukaan *"kaikki tapahtumat, jotka aiheuttavat alueen muodostamisen perustana olevan luontotyypin kattaman alan supistumista, voidaan katsoa heikentymiseksi. Luontotyypin kattaman alan supistumista on arvioitava suhteessa sen kattamaan koko pinta-alaan alueella ottaen huomioon kyseisen luontotyypin suojelun taso"*. Vaikutusten merkittävydestä tulkintaohje toteaa, että *"vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa suunnitelman tai hankkeen kohteena olevan suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja luonnonolosuhteisiin ottaen erityisesti huomioon alueen suojelutavoitteet"*. Mikäli rikastushiekka-allas sijoitettaisiin vaihtoehdon RH5 mukaisesti, häviäisi yli 30 % koko Natura-alueen humuspitoiset järvet ja lammet -luontotyyppistä. Satojärvi on Koitelaisen Natura –alueen suurin järvi ja se muodostaa Natura –alueen mittakaavassa merkittävän elinympäristön linnustolle. Luontotyypin suojelutaso on luokiteltu luontodirektiivin 17 artiklan mukaisessa raportoinnissa luokkaan epäsuotuisa riittämätön (U1). **Kun huomioidaan luontotyypin suojelutaso ja Satojärven lajistolliset erityisarvot, on arvioinnissa esitetty johtopäätös, että hankkeen vaikutukset luontotyyppille ovat merkittävästi heikentäviä, ELY-keskuksen mukaan oikea.**

Pikkujoet ja purot (0,9 %): Kaivoksen vaikutusalueella esiintyy kaksi pientä luontotyyppiin kuuluvaa puroa. Toinen on Satojärven pohjoispään laskupuro ja toinen järven luusuaan sijoittuva Sato-oja järven eteläpäässä. Vaikutusten arvioinnin kannalta keskeisiä luontotyypin säilymiseen vaikuttavia tekijöitä ovat mm. uoman, virtaaman, tulvayrmiikan ja vedenlaadun säilyminen luonnontilaisina.

VE1: Edellä mainituissa puroissa voi aiheutua vähäisiä virtaamamuutoksia kaivoksen kuivatusvaikutuksen seurauksena. Ilmaan menevistä päästöistä aiheutuva happamoituminen ei ole todennäköistä, koska ainakin Satojärveen laskevan puron alkaliniteetti on ollut erittäin korkea. Koska luontotyyppiä esiintyy luonnontilaisena runsaasti muualla Natura –alueella, em. purojen virtaamisissa tapahtuvat vähäiset muutokset eivät ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ole sellaisia, että niitä voitaisiin kokonaisuutena pitää merkittävinä.

VE2: Rikastushiekka-altaan RH5 alle jäisi 0,9 % luontotyypin esiintymistä. Luontotyyppille aiheutuvien vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa tulee huomioida se, ettei kyseisen luontotyypin suotuisaa suojelutasoa ole saavutettu. Suotuisa suojelun taso on luokassa epäsuotuisa huono (U2). Luontotyypin merkitystä Koitelaisen osalta korostaa myös se, että Natura –alue on liitetty vesienhoitolain (1299/2004) mukaiseen suojelualuekisteriin alueella esiintyvien pienvesien perusteella. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan luontotyyppille pikkujoet ja purot aiheutuva heikentyminen on arvioinnissa esitettyä merkittävämpää, mutta tarkasteltaessa luontotyypin tilannetta koko Natura –alueella merkittävän heikentymisen kynnys ei ylittyne.

Vaihettumissuot ja rantasuot (61 %): Luontotyypin keskeiset esiintymät (yli 47 ha) sijaitsevat Satojärven rannalla noin 1 km etäisyydellä louhoksesta. Luonto-

tyypin edustavuus alueella on arvioitu hyväksi. Vaikutusten arvioinnin kannalta on keskeistä suon ja rantasoiden osalta myös vesistön, jonka ympärille luontotyyppi muodostunut, vesitalouden säilyminen luonnontilaisena.

VE1: Satojärven hydrologiset muutokset saattavat vaikuttaa vähäisessä määrin järveä ympäröivään rantasuohon. Lieventävien toimenpiteiden (pohjapato) jälkeen luontotyyppille ei aiheudu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia.

VE2: Rikastushiekka-allas RH5:n toteutuessa 61 % koko Natura-alueella sijaitsevista luontotyypistä jää rikastushiekka-altaan alle. Merkittävä osa Koitelaisen Natura –alueen vaihtumis- ja rantasuot –luontotyypistä tuhoutuisi. Luontotyyppin suojelutaso on luokiteltu luontodirektiivin 17 artiklan mukaisessa raportoinnissa luokkaan epäsuotuisa riittämätön (U1). **Koska luontotyyppiä esiintyy Metsähallituksen inventointitietojen mukaan hyvin vähän Koitelaisen Natura –alueella, vaikutuksia voidaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan pitää merkittävästi heikentävinä.**

Lähteet ja lähdesuot (0,03 %): Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee maastointientien mukaan kolme pienialaista lähdetä, joiden edustavuus on arvioitu hyväksi. Lähin lähde sijaitsee Satojärven pohjoispuolella, 1,2 km etäisyydellä louhoksesta. Luontotyyppille on keskeistä lähdeveden pysyvä vaikutus ja luontotyyppi on herkkä pohjavesivaikutuksille.

VE1: Kaivoksen kuivatusvaikutukset voivat mahdollisesti aiheuttaa muutoksia Satojärven alueen pohjoisimman lähteen hydrologiassa. Lähde on kuitenkin kooltaan pieni, eikä sillä inventointien mukaan ole erityisiä lajistollisia arvoja. Hankkeen vaikutukset luontotyyppille ovat kokonaisuudessaan vähäisiä.

VE2: Rikastushiekka-allas RH5:n toteutuessa em. kolme lähdetä tuhoutuisivat. Vaikka luontotyyppin suojelutaso Suomessa boreaalisella vyöhykkeellä on arvioitu epäsuotuisaksi, Koitelaisen Natura –alueella luontotyyppiä esiintyy suhteellisen runsaasti ja lähteet ovat säilyneet luonnontilaisina. Edellä mainitun perusteella luontotyyppille kokonaisuutena aiheutuvia vaikutuksia ei voi pitää merkittävinä.

Metsäluhdet (1,4 %): Luontotyyppiä esiintyy Satojärven pohjoispuolella sijaitsevan puron varrella, noin hehtaarin kuviolla. Luontotyyppin säilymisen kannalta oleellista on pintavesien pysyvä tai pitkäaikainen vaikutus.

VE1: Satojärven pohjoispuolella sijaitsevan puron virtaamisessa voi tapahtua vähäisiä muutoksia kaivoksen kuivatusvaikutuksen vuoksi. Pintavesien tasossa ei hydrologisten selvitysten mukaan tapahdu kuitenkaan sellaisia muutoksia, että vaikutukset heijastuisivat metsäluhdet –luontotyyppin rakenteeseen tai toimintaan. Luontotyyppille aiheutuvat vaikutukset eivät ole merkittävästi heikentäviä.

VE2: Rikastushiekka-allas RH5:n toteutuessa 1,4 % Natura –alueen metsäluhdista häviäisi. Metsäluhtien suojelutaso on Suomessa arvioitu heikoimpaan luokkaan, ts. luokkaan epäsuotuisa-huono. Satojärven pohjoisosan metsäluhdet luontotyyppikuvio on edustavuudeltaan erinomainen. Kun huomioidaan luontotyyppin suojelutaso (epäsuotuisa huono, U2) ja menetettävän luontotyyppi-

kuvion edustavuus (erinomainen) voi heikentyminen olla arvioinnissa esitettyä merkittävämpää. Kyseisen luontotyyppin osalta merkittävyyden arvioimiseksi tarvittaisiin enemmän pohjatietoa ko. luontotyyppin kokonaistilanteesta Koitelaisen Natura –alueella (mm. kuvioiden pinta-alat, edustavuudet, sijainnit, lajistotiedot etc.).

Letot (0,3 %): Lettoja esiintyy Satojärven koillispuolella noin yli 18 hehtaaria.

Aapasuot (0,1 %): Luontotyyppiä esiintyy Satojärven pohjoispuolella noin 50 hehtaarin ja Huutamoavalla noin 10 hehtaarin alueella.

Puustoiset suot (0,6 %): Luontotyyppiä esiintyy Satojärven alueella noin 32 ha.

VE1: Natura –alueen suojelutavoitteiden kannalta edellä mainitut suoluontotyypit ovat merkittäviä. Hydrologiset muutokset voivat jossain määrin vaikuttaa näihin pinta- ja pohjavesistä riippuvaisiin luontotyyppeihin. Kaivoshankkeen kuivatusvaikutusten vuoksi luontotyyppeihin tulee todennäköisesti kohdistumaan negatiivisia vaikutuksia. Kuivatusvaikutuksen myötä luontotyyppikuvioiden edustavuus heikkenee. Vaikutukset kohdistuvat kuitenkin hyvin pieneen osaan luontotyyppien kokonaisalasta, eikä aapasoita ja puustoisia soita edustavilla luontotyyppikuvioilla ole sellaisia tiedossa olevia erityisarvoja, joiden vuoksi pienetkin muutokset voitaisiin arvioida merkittäviksi. Aapasoiden ja puustoisten soiden osalta arvioinnissa esitetty johtopäätös, ettei merkittävästi heikentäviä vaikutuksia esiinny, on ELY-keskuksen mukaan oikea.

Lettojen osalta vaikutukset ovat ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnissa esitettyä merkittävämpiä, koska Satojärven pohjoispuolen letoilta on vuoden 2010 seurantaraportin (Lapin Vesitutkimus Oy: Kevitsan kaivoshankkeen kasvillisuusvaikutusten seuranta - Perustilaselvitys vuonna 2010) mukaan löytynyt useita kiiltosirppisammalen (*Hamatocaulis vernicosus*) esiintymiä. Kiiltosirppisammal on letoilla esiintyvä luontodirektiivin liitteen II laji, joka on luonnonsuojelulaissa määritetty uhanalaiseksi (LsL 46 § ja LsA liite 4) ja rauhoitetuksi lajiksi (LsL 42 §, LsA liite 3a). Kiiltosirppisammalta ei aiemmin ole tavattu Koitelaisen Natura –alueelta ja siksi nämä esiintymät, joiden olemassaolo ei ole ollut YVA-selostuksen ja Natura -arvioinnin laatijoiden tiedossa, saattavat muuttaa käsitystä letoille aiheutuvien vaikutusten merkittävyydestä kun huomioidaan luontotyyppin lajistolliset erityisarvot. Kun seurantaraportissa mainitut kiiltosirppisammalnäytteet on tarkistettu ja lajinmääritys on varmistunut oikeaksi, on selvítettävä esiintymien laajuus. Vasta tämän jälkeen on mahdollista arvioida kaivoksen laajennuksen kuivatusvaikutusten merkittävyyttä kyseisen luontotyyppin osalta. Lupavaiheessa Natura –arviointia on tarpeen tarkentaa edellä mainitulta osin.

VE2: Vaihtoehdossa RH5 rikastushiekka-altaan alle jää 0,3 % koko Natura-alueen letoista, 0,4 % aapasoista ja 0,6 % puustoisista soista. Kaikkien em. luontotyyppien suojelutaso on Suomessa arvioitu epäsuotuisaksi. Vaikka vaikutukset kohdistuvat vain pienelle osalle luontotyyppien kokonaisalasta, ovat vaikutukset ELY-keskuksen mukaan arvioinnissa esitettyä merkittävämpiä, koska ne kohdistuvat Natura -alueen suojelutavoitteiden kannalta keskeisiin luonnonarvoihin. Lettojen osalta on arvioinnissa lisäksi huomioitava se, mitä edellä todettiin kiiltosirppisammalen esiintymisestä ja lajistollisten erityisarvojen vaikutuksesta merkittävyyden arviointiin.

Luonnonmetsät (0,03 %): Luontotyyppille keskeisiä piirteitä ovat kuolleen pysty- ja maapuuston runsaus, elävän puuston ikä-, koko- ja puulajivaihtelu. Puustoon liittyvien rakenteellisten piirteiden ohella luontotyyppille on oleellista sen merkitys monien uhanalaisten lajien, erityisesti sienten, jäkälien, sammalien ja hyönteisten, elinympäristönä. Luontotyyppi ei ole herkkä kuivatusvaikutukselle. Laadullisia vaikutuksia luontotyyppiin voi aiheutua päästöistä ilmaan (kaasumaiset ja hiukkaspäästöt), mikäli niillä on vaikutusta luontotyyppille tunnusomaiseen epifyttilajistoon.

VE1: Kaivoksen ilmaan menevien päästöjen vaikutusalueella sijaitsee noin 18 ha luonnonmetsiä. Vaikutukset kohdistuvat vain hyvin pienelle osalle luontotyyppin kokonaisalasta. Koska mahdollisten päästöjen seurauksena luontotyyppin ominaispiirteet eivät tuhoudu, vaikutuksia ei voida pitää merkittävänä.

VE2: Rikastushiekka-altaan alle jäisi 53 ha eli noin 0,3 % Natura –alueen luonnonmetsistä. Vaikka hankkeen vaikutukset kohdistuvat suhteellisen vähäiselle osalle Natura –alueen luontotyyppin kokonaispinta-alasta, merkittävyyden arvioinnissa on huomioitava, että vaikutukset kohdistuvat koko Natura 2000 -alueen suojelutavoitteiden kannalta merkittävään suojeluarvoon. Luontotyyppille aiheutuvien vaikutusten merkittävyyden arvioinnissa tulee huomioida se, ettei kyseisen luontotyyppin suotuisaa suojelutasoa ole saavutettu, sillä suojelutaso on luokassa epäsuotuisa riittämätön (U1).

Vaikutusten merkittävyyttä harkitessa on otettava huomioon myös oikeuskäytäntö. Oikeuskäytännöstä voidaan mainita esimerkiksi ratkaisu, jossa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on linjannut luontodirektiivin 6 artiklan tulkintaa (20.9.2007 ratkaisu C-304/05). Ratkaisu koski 50m*500m (=2,5 ha) kokoisen laskettelurinteen avaamista metsään 59 809 ha:n suuruisella lintudirektiivin mukaisella erityisellä suojelualueella (SPA –alue, IT2040044). Ratkaisussa katsottiin luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan tarkoittama elinympäristön heikentyminen tai lajien häirintä näytetyksi toteen. Arviointia 6.3 artiklan mukaan ei oltu tehty ja lupa myönnetty ilman 6.4 artiklan edellyttämää menettelyä. Tässä tapauksessa 2,5 ha:n avohakkuu 59 809 ha:n SPA –alueella katsottiin suojelutavoitteiden vastaiseksi.

Edellä esitetyn perusteella ELY-keskus katsoo, että hankkeen vaikutukset luontotyyppiin boreaaliset luonnonmetsät ovat, erityisesti kun otetaan huomioon jäljempänä eheydestä todettu, merkittävämpiä kuin arvioinnissa on esitetty.

Hankkeen vaikutusalueella ei esiinny luontotyyppejä tulvametsät, keidassuot, boreaaliset lehdot ja tunturikankaat.

Luontodirektiivin lajit

Hankkeen vaikutusalueelta ei löydetty luontodirektiivin liitteen II kasvilajeja, joten hankkeella ei ole merkittävästi heikentäviä vaikutuksia näiden lajien elinympäristöihin.

VE1: Laajan elinpiirin omaava ahma on hankkeen vaikutusalueella satunnainen kulkija, joka mahdollisesti siirtyy häiriövaikutusten seurauksena Koitelaisen Na-

tura –alueen erämaisempiin osiin. Räjähdysmelun aiheuttaman häiriön vaikutuksesta myös saukon elinalueet voivat kaventua Satojärven alueella ja kulkureitit muuttua. Saukon elinpiiri on kuitenkin laaja (20-40 km vesistöreittejä), joten sen kaventuminen ei tuone merkittäviä muutoksia esim. lajin sisäiseen kilpailutilanteeseen ja siten koko Koitelaisen saukkokantaan. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan näitä häiriöstä aiheutuvia vaikutuksia luontodirektiivin lajeihin ei voida pitää merkittävästi heikentävinä. Häiriövaikutukset ovat myös luonteeltaan tilapäisiä, kaivostoiminnan päätyttyä molemmat lajit mahdollisesti laajentavat elinpiirejään takaisin kaivoksen vaikutusalueille.

VE2: Rikastushiekka-allas RH5 ja sivukiviläjitysalue 1.1 kaventavat ahman ja erityisesti Satojärven ja siihen laskevien purojen osalta saukon elinpiirejä. Lisääntyvä ihmistoiminta muuttaa lajien kulkureittejä. Elinympäristön menetyksistä ja häiriöstä aiheutuvia vaikutukset eivät edellä mainittujen lajien osalta ole merkittäviä.

Lintudirektiivin linnut ja säännöllisesti esiintyvät muuttolinnut:

Kaivoshankkeen vaikutusalueen merkittävimmät luonnonsuojelulliset arvot ovat Satojärven linnustossa. Pesimälinnuston lisäksi Satojärvellä on paikallista merkitystä muuttolintujen levähdysalueena ja sulkasadon aikaisena kerääntymisalueena. Lintuvesiohjelmaa valmistelleen komitean mietinnössä (1981:32) Satojärvi on luokiteltu keskisen havumetsä-Lapin valtakunnallisesti arvokkaaksi lintuvesikohteeksi. Tarkasteltaessa Keski-Lapin lintuvesien lajistoa, Satojärvi voidaan arvottaa keskimääräistä paremmaksi lintuedeeksi.² Satojärven linnustolle on tyypillistä, että alueen lajistossa yhdistyvät sekä pohjoiset (mustalintu, pilkkasiipi, uivelo ja jopa lapasotka) että eteläiset piirteet (tukkasotka, mustakurkku-uikku).

Kaivoshankkeen vaikutuksia arvioitaessa on huomioitu vain ne lajit, joihin luonnonsuojelulain arviointivelvoite kohdistuu ts. niihin 26 lintudirektiivin liitteen I lintulajiin ja 3 alueella säännöllisesti esiintyvää muuttolintulajiin, jotka on ilmoitettu EU –komissiolle alueen suojeluperusteina tietolomakkeella. Alueella esiintyy kuitenkin inventointien mukaan myös sellaisia lintudirektiivin em. liitteissä mainittuja lajeja (mm. mustalintu, pilkkasiipi, lapasotka, jouhisorsa), joita ei ole ilmoitettu tietolomakkeella eikä niitä siten ole huomioitu arvioinnissa. Todellisuudessa vaikutukset kohdistuvat siten useampiin lajeihin kuin mitä arvioinnissa on esitetty.

Satojärven linnustoa on inventoitu vuosina 2003-2005 sekä 2010. Alueella esiintyvä pesimä-, sulkasato- ja muuttolinnusto on vaihdellut eri vuosina sekä alueella esiintyneiden lajien että lajien pariyksilömäärien osalta. Natura –

² Satojärven arvoa lintuvetenä voidaan suhteuttaa muihin lintuvesien suojeluohjelman kohteisiin ns. pesivän linnuston suojelupistearvon perusteella. Vuosien 2003-2005 tulosten perusteella laskettu vesialueen pesivän linnuston suojelupistearvo Satojärvellä on 58, jos huomioidaan koko kosteikkolajisto, niin suojelupistearvo on 80. Lintuvesien suojeluohjelman kohteiden keskimääräinen kosteikkolajiston suojelupistearvo Lapissa on 59 (min19, maks 163). Keski-Lapin (Kittilä, Sodankylä, Savukoski, Salla) lintuvesikohteiden (kuusi kohdetta) keskimääräinen suojelupistearvo on 45 (min 21, maks.75).

arvioinnin puutteena on se, ettei siinä selkeästi esitetä mitkä lajeista on inventoinneissa tavattu hankkeen vaikutusalueelta, missä ne on tavattu (Satojärvi vs. Huutamoaapa) ja millaisista vaihtelua yksilö/parimäärissä on esiintynyt. Tätä tietoa olisi tarvittu, jotta vaikutusten merkittävyyttä olisi voitu arvioida lajikohtaisesti. Merkittävyyden arviointia hankaloittaa myös se, ettei koko Natura – alueelta ole olemassa alueen laajuuden vuoksi inventointeihin perustuvia lajikohtaisia parimääriä. Esimerkiksi suokukko ja vesipääsky³ ovat viimeisimmän uhanalaisluokituksen mukaan taantuneet huomattavasti ja todennäköistä on, että Koitelaisen Natura-alueen tietolomakkeella esitetyt parimääräarviot (suokukko 700 paria ja vesipääsky 1200 paria), ovat nykyään yliarvioita. Huolimatta edellä mainituista epävarmuustekijöistä arvioinnin perusteella on ollut mahdollista arvioida yleisesti linnustolle aiheutuvia vaikutuksia.

VE1: Satojärven osalta lieventävillä toimenpiteillä (pohjapato) voidaan estää järveen kohdistuvat kuivatusvaikutukset, joten hankkeen vaikutukset vesilintujen elinympäristöön ovat vähäisiä. Vaikutusalueen linnuston kannalta merkittävimpiä ja vaikeimmin ennustettavia ovat hankkeen melusta johtuvat vaikutukset. Kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvassa edellytetään, että melun leviämistä Koitelaisen Natura-alueelle rajoitetaan meluvalleihin. Avolouhoksen syvyyden lisääntyessä myös meluvaikutukset vähenevät selvästi. Haitallisempia ja vaikutusten osalta vaikeammin ennustettavia ovat avolouhosräjäytykset, joiden hetkellinen maksimiäänitaso Natura-alueella voi olla noin 75-80 dB(A). Räjäytyksistä aiheutuvan melun, paineaallon ja ns. infraäänien vaikutuksista eri lintulajeille ei ole tutkimustietoa ja onkin mahdollista, että melulle herkkimmät lajit, esimerkiksi suokukko ja laulujoutsen, siirtyvät jatkossa pesimään muualle. Häiriöstä johtuvaa siirtymistä voidaan joidenkin lajien, esimerkiksi uivelon, osalta helpottaa sijoittamalla pesäpönttöjä lajin kannalta sopiviin elinympäristöihin kaivoksen vaikutusalueen ulkopuolelle. Melun linnustolle aiheutuviin vaikutuksiin liittyy epävarmuutta, mutta mikäli tuotannon kasvu toteutetaan nykyisen kaivospiirin alueella ja meluntorjunnassa noudatetaan ympäristö- ja vesitalousluvan edellyttämiä meluntorjuntaa koskevia lupamääräyksiä, toiminnasta ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan aiheudu yksittäisten lintudirektiivin lajien osalta sellaisia vaikutuksia, joita voitaisiin pitää merkittävinä.

VE2: Rikastushiekka-altaasta RH5 ja sivukivialue SK1.1.sijoittuvat osin Natura-alueelle ja toteutuessaan ne hävittäisivät nykyiset lintujen elinympäristöt kokonaan. Lisäksi elinympäristövaikutukset ulottuisivat ns. reunavaikutuksen seurauksena edellä mainittuja rakenteita laajemmalle alueelle, aina 200-400 m etäisyydelle sakka.

Satojärvi on Koitelaisen Natura 2000-alueen tärkein lintuvesi. Satojärven hävittäminen vaikuttaisi voimakkaasti paitsi järvellä pesiviin, myös järveä levähdys- ja ruokailualueena käyttäviin lajeihin. Satojärven merkitys korostuu myös muuton ja sulkasadon aikaisena elinalueena, koska vastaavan laajuisia (yli 100 ha) ja laatuja vesialueita ei ole Natura -alueella.

³ Suokukko on luokiteltu uusimmassa uhanalaisluokituksessa (2010) erittäin uhanalaiseksi (EN), v. 2000 uhanalaisluokitus oli (NT) silmälläpidettävä. Toinen rajusti taantunut laji on vesipääsky, joka arvioitiin vuoden 2010 uhanalaisarvioinnissa suoraan elinvoimaisesta vaarantuneeksi (VU).

Kaivostoiminnan aikana ja lopettamisen jälkeen syntyvät uudet ruokailu- ja pesimäbiotoopit eivät voi korvata menetettäviä elinympäristötyyppejä, vaikka osa lajeista varmasti hyötyykin esim. rikastushiekka-altaille muodostuvista elinympäristöistä. Myös ajatus siitä, että linnut siirtyisivät enenevässä määrin läheisille karummille järville rehevän järven hävitessä, ei välttämättä toimi. Kyse on erilaisten elinympäristöjen kantokyvystä. Karu elinympäristö ei voi ylläpitää yhtä runsasta lajisto- ja yksilömäärää kuin kantokyvyltään suurempi, rehevä elinympäristö.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hankeen vaikutukset lintudirektiivin liitteen I lajeille ja säännöllisesti esiintyville muuttolinnuille ovat merkittävämpiä kuin arvioinnissa on esitetty. Edellä mainittujen arvioinnin puutteiden vuoksi, ELY-keskus ei tässä yhteydessä ota kantaa yksittäisten lajien osalta heikentymisen merkittävyyteen. Arvioinnin johtopäätösten kannalta, kun otetaan huomioon mitä jäljempänä todetaan Natura-alueen eheydelle aiheutuvista vaikutuksista, tällä ei ole merkitystä.

Vaikutukset Koitelaisen Natura-alueen ekologiseen koskemattomuuteen

Luontodirektiivin (92/43/ETY) 6 artiklan 3 kohdan mukaan "alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella – toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen". Luontodirektiivissä ei koskemattomuuden käsitettä ole erikseen määritetty, mutta komission tulkintaohjeen mukaan koskemattomuus liittyy alueen suojelutavoitteisiin ja sen merkitys liittyy "ehjänä tai täydellisenä" olemiseen. Alueen koskemattomuus liittyy siten alueen ekologiin ominaisuuksiin ja niiden säilymiseen tulevaisuudessakin. Hankkeen tai suunnitelman hyväksymisen edellytyksenä on näin ollen varmuus, siitä että alue ja sen ekologiset ominaisuudet säilyvät hankeen toteutuessa.

Natura-alueen ekologisen koskemattomuuden (eheyden) yhteydessä on huomioitava, että vaikka hankkeen tai suunnitelman vaikutukset eivät olisi mihinkään suojeluperusteena olevaan luontotyyppiin tai lajiin yksinään merkittäviä, vähäiset ja kohtalaiset vaikutukset moneen luontotyyppiin tai lajiin saattavat vaikuttaa alueen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan kokonaisuutena. Muutokset voivat kohdistua myös alueen tavanomaiseen lajistoon ja vaikuttaa sitä kautta välillisesti merkittävästi suojeluperusteena olevien lajien sekä luontotyyppien rakenteeseen, laatuun ja toimintaan.

VE1: Lapin ELY-keskuksen mukaan arvioinnin johtopäätökseen siitä, ettei kaivoksen laajennus vaihtoehdon VE 1 mukaisesti aiheuta Natura –alueelle kokonaisuutena merkittävästi heikentäviä vaikutuksia, voidaan ottaa kantaa vasta sen jälkeen kun Satojärven pohjoispuolelta tehdyn kiiltosirppisammalta koskevan lajihavainnon merkitys luontotyyppille letot ja Natura-alueelle kokonaisuudessa on selvitetty. Tältä osin arviointia on lupavaiheessa tarkennettava.

VE2: Hankevaihtoehdossa esitetään, että 7,5 km² laajuisesta rikastushiekka-altaasta (RH5) noin 3,3 km² sijoitettaisiin Natura -alueelle ja 1,9 km² laajuisesta sivukivikivien läjitysalueesta (SK 1.1) 0,15 km² sijaitisi Natura –alueella. Luon-

totyyppien osalta heikentyminen on katsottu merkittäväksi kahden luontotyyppin, humuspitoiset lammet ja järvet sekä vaihettumis- ja rantasuot –luontotyyppien osalta. Vaikka rikastushiekka-altaan ja sivukiven läjitysalueen vuoksi menetettäisiin vain pieni osa Natura-alueen kokonaispinta-alasta, menetettäisiin Natura-alueen tärkein lintujärvi. Linnustolle kokonaisuudessaan aiheutuvat vaikutukset ovat merkittävämpiä kuin Natura-arvioinnista käy ilmi, koska luonnon-suojelulain mukainen arviointivelvoite koskee vain niitä lintudirektiivin liitteen lajeja, jotka on ilmoitettu komissiolle alueen suojeluperusteeksi. Satojärveltä on kuitenkin tavattu myös muita kuin tietolomakkeella ilmoitettuja lajeja ja näiden lisäksi alueella pesii ja levähtää myös useita lintudirektiivin liitteisiin kuulumattomia lajeja. **Vaikka hankkeen vaikutukset eivät yksittäisille lintulajeille olisi merkittäviä, kohdistuvat vaikutukset kuitenkin useaan lajiin siten, että yhdessä luontotyypeille aiheutuvien vaikutusten kanssa vaikutuksia Natura-alueen ekologiselle koskemattomuudelle voidaan pitää, kuten arvioinnissa on esitetty, merkittävästi heikentävinä.**

Hankevaihtoehdon VE2 osalta on huomioitava myös se, että Koitelaisen Natura-alue kuuluu vesienhoitolain (1299/2004) mukaiseen suojelualuekisteriin. Suojelualuekisteriin valinnan perusteena ovat olleet erityisesti alueella esiintyvät pienvedet ja linnusto. Suojelualuekisteriin kuuluminen ei tuo uusia jursidisia lisäsuojeluvaihtoehtoja Natura 2000 –alueille, mutta korostaa alueiden merkitystä ja huomioon ottamista vesienhoidon suunnittelussa ja lupaprosesseissa. Natura-alueilla tarkastellaan pinta- ja pohjavesien tilaa suhteessa alueen suojeluperusteina oleviin vesiluontotyyppeihin ja lajeihin. Vesien tilan tulee olla sellaisella tasolla, että se kykenee ylläpitämään alueen suojeluarvoja. Hankkeen vaikutusten kohdistuminen Natura –alueen tärkeimpään lintuveteen sekä vesiluontotyyppeihin saattaa, pintavesien tilan heikentymisen ohella, vaarantaa vesienhoitosuunnitelmassa asetettujen ympäristötavoitteiden saavuttamista.

Lapin ELY –keskuksen arvio kaivoshankkeen vaikutuksista Pomokairan Natura –alueen luonnonarvioihin

Pomokaira Natura –alue sijaitsee lähimmillään 150 metrin etäisyydellä kaivostien ja valtatie 4:n risteyksessä, sijaiten valtatie länsipuolella. Arvioinnissa todetaan virheellisesti, että kaivostie sijaitsee 2 kilometrin matkalla Natura-alueen kaakkoispuolella. Edellä mainittu rajautuminen koskee Ilmakkaavan soiden-suojelualueita, joka ei kyseiseltä osin sisälly Pomokairan Natura-alueeseen. Kaivoksen laajentumisen seurauksena liikenteen lisääntymisestä ei aiheudu Pomokairan Natura-alueen suojeluperusteena oleville luonnonarvoille sellaisia haitallisia vaikutuksia, joita voitaisiin pitää todennäköisesti merkittävästi heikentävänä. Vaikutusten arviointi (tarveharkintana) on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan siten riittävä.

Seuranta

Kaivoksen tarkkailuohjelma on hyväksytty ympäristö- ja vesitalousluvassa myöntämisen yhteydessä ja ympäristötarkkailuraportti vuodelta 2010 on ollut käytettävissä tätä lausuntoa laadittaessa. Kaivoksen rakentamisen aikainen

tarkkailusuunnitelma on ELY-keskuksen hyväksyttävänä. Tarkkailusuunnitelman mukaan Koitelaisen Natura -alueella seurataan kasvillisuusmuutoksia sekä Satojärven pesimä- ja muutonaikaista linnustoa. Melun ja pölyn osalta näytesteitä on sijoitettu Natura-alueella. Myös vedenlaatua ja sekä pohjaveden pinnan muutoksia seurataan Natura-alueella. Edellä mainituilta osin kaivoksen toiminnasta aiheutuvien vaikutusten seuranta on asianmukaisesti järjestetty. Toiminnan laajentuessa myös seurantaa joudutaan suunnittelemaan uudelleen riippuen siitä mikä esitetyistä toteutusvaihtoehdoista tullaan valitsemaan.

Räjäytyksistä aiheutuvan melun, paineaallon ja ns. infraäänien vaikutuksista eri lintulajeille ei ole tutkimustietoa, joten velvoitetarkkailun melu- ja linnustoseurantoja olisi tarpeen suunnitella siten, että sekä pesimä- että muutonaikaisen linnuston herkkyydestä räjäytyksille saataisiin lajikohtaista tietoa.

Yhteenveto

Luonnonsuojelulain 65 ja 66 §:llä luodun järjestelmän tarkoituksena on kansallisesti toimeenpanna luontodirektiivin 6 artiklan vaatimus siitä, että Natura 2000-verkostoon kuuluviin alueisiin kohdistuvien hankkeiden vaikutukset arvioidaan sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin ja siitä, että toimivaltaiset viranomaiset hyväksyvät hankkeen vasta varmistuttuaan, ettei hanke vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen.

Huomioitavaa on, ettei Lapin ELY-keskus käsittelee tässä lausunnossa Natura -arvioinnissa kuvattua vaihtoehtoa VE 0+ (nykyinen toiminta), koska toiminnan vaikutukset Natura-alueiden luonnonarvioille on arvioitu ja arvioinnista on annettu luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen lausunto vuonna 2008. Vaihtoehdon VE 0+ mukaiselle toiminnalle on olemassa lainvoimainen ympäristö- ja vesitalouslupa.

Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnin keskeinen puute on se, ettei siinä ole tarkasteltu YVA-selostuksessa mainittua hankevaihtoehtoa VE 1.5 (malmin louhinta 166 Mt) ja hankevaihtoehdon VE2 osalta arvioinnissa on käsitelty ainoastaan rikastushiekka-allas RH5:n ja sivukiviläjitysalue SK 1.1 vaikutuksia. Mikäli kaivoksen laajentaminen päädytään toteuttamaan VE 1.5 mukaisesti tai hankevaihtoehdon VE2 osalta rikastushiekka-allas ja sivukiviläjitys toteutuvat arvioimatta jääneiden vaihtoehtoehtojen mukaisesti, tulee luvan myöntävän viranomaisen katsoa, että vaikutukset Koitelaisen Natura 2000 -alueen luonnonarvoihin arvioidaan asianmukaisesti. Natura -arviointia on tarpeen täydentää lupamenettelyiden yhteydessä huomioiden myös muut tässä lausunnossa esitetyt näkökohdat.

Tehdyn Natura-arvioinnin ja muun käytettävissä olevan tiedon perusteella Lapin ELY-keskus katsoo, että hankevaihtoehto VE 2 toteutettuna rikastushiekka-allas RH5:n ja sivukiviläjitysalue SK 1.1:n mukaisesti heikentää, kuten arvioinnissa on esitetty, merkittävästi niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Koitelaisen (FI1301716) Natura 2000 -alue on hyväksytty luontodirektiivin mukaiseksi yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi (SCI -alue) ja ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA-alue). Luonnonarvojen

merkittävä heikentyminen kohdistuu luontotyyppeihin humuspitoiset lammet ja järvet sekä vaihettumis- ja rantasuot. Hankevaihtoehdon kokonaisvaikutukset ovat, erityisesti kun huomioidaan alueen linnusto, sellaisia, että ne heikentävät merkittävästi myös Natura-alueen ekologista koskemattomuutta (eheyttä). Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan lupaa ei voida myöntää tai suunnitelmaa hyväksyä edellä mainitun toteutusvaihtoehdon osalta ilman luonnonsuojelulain 66 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyä poikkeusmenettelyä. Edellytyksenä valtioneuvoston myöntämälle poikkeamiselle on vaihtoehdottomuus ja se, että hanke on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä. Koska hankkeella on Natura-arvioinnissa ja YVA-menettelyssä kuvattuja eri toteutusvaihtoehtoja, luonnonsuojelulain mukainen ehto vaihtoehdottomuudesta ei toteudu ja siksi ELY-keskus katsoo, ettei hankkeen jatkosuunnittelulle ole edellä kuvatun toteutusvaihtoehdon osalta edellytyksiä luonnonsuojelulain Natura-alueita koskevien säädösten perusteella.

Arvioinnin mukaan hankevaihtoehdon VE1 vaikutukset eivät ole alueen suojeluperusteena oleville lajeille, luontotyyppille ja alueen eheydelle merkittävästi heikentäviä. Lapin ELY-keskuksen mukaan arvioinnin johtopäätökset ovat valtaosin oikeat, mutta lupamenettelyn yhteydessä tulee tarkentaa arvioita hankkeen vaikutuksista luontotyyppille letot sekä Natura-alueen eheydelle, koska alueelta on löytynyt merkittävä uhanalaisen lajin esiintymä, joka ei ole ollut tiedossa arviointia laadittaessa. Hankevaihtoehdon VE1 osalta ELY-keskus ottaa kantaa Koitelaisen Natura-alueen luonnonarvoille aiheutuviin vaikutuksiin vasta arvioinnin tarkennuttua.

Kaivoksen laajennukseen liittyvän liikenteen lisääntymisen vaikutuksia Pomokairan Natura-alueeseen on arvioitu ns. tarveharkintana. Lapin ELY-keskuksen näkemyksen mukaan arvioinnin johtopäätös siitä, ettei kaivoksen laajennus todennäköisesti merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja, joiden perusteella Pomokaira (FI1301712) on hyväksytty luontodirektiivin mukaiseksi yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi (SCI –alue) ja ilmoitettu komissiolle lintudirektiivin mukaisena erityisenä suojelualueena (SPA –alue), on oikea.

Lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet ympäristölakimies Pirkko Posio ja tarkastaja Joonas Ahtonen luonnonsuojeluyksiköstä sekä ylitarkastaja Pekka Räinen seuranta- ja vesienhoitoyksiköstä.

Johtaja

Erkki Kantola

Ylitarkastaja

Liinu Törvi

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto (sähköisesti)
Metsähallitus, Lapin luontopalvelut (sähköisesti)
Kevitsan kaivoksen laajennushankkeen YVA-yhteysviranomainen
(Lapin ELY-keskus, ympäristönsuojeluyksikkö)